

Norsk psykologforening,
Fagetisk råd
Postboks 419 Sentrum
N-0103 OSLO

Klager
Innklaget

FER sak: 37/17K

Dato: 24.04.18

VEDR.: FAGETISK KLAGESAK 37/17K

Norsk psykologforening (NPF), Fagetisk råd (FER) mottok klagen 28.08.17 og sluttbehandlet klagen i sitt møte 23.04.18.

Bakgrunn for klagen

Saken gjaldt psykologens arbeid og opptreden som sakkyndig oppnevnt av tingretten.

Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer.

Vedtak: 5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.

Begrunnelsen for FERs vedtak er beskrevet nedenfor.

Den fagetiske klageprosessen har som sitt viktigste formål å bidra til at den innklagede psykologen kan foreta en fagetisk refleksjon over de punktene som FER påpeker i psykologens arbeid og eventuelt endre sin praksis slik at denne er i overensstemmelse med EPNP. Det er ønskelig at denne prosessen kan vise at klager er respektert.

Saksgang

- 28.08.17 FER mottok brev fra klager med klage på Psykologforeningens medlem xxx.
- 29.01.18 FER vurderte henvendelsen i møte og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak.
- 31.01.18 Innklaget psykolog ble tilskrevet med anmodning om innen fire uker å redegjøre for klagen under henvisning til spesielle punkter i «Ethiske prinsipper for nordiske psykologer» (EPNP).
- 07.03.18 FER mottok redegjørelse fra innklagede psykolog.

Norsk Psykologforening, Kirkegata 2, Postboks 419 Sentrum, N-0103 Oslo
Org.nr. 970 168 419. Tlf. +47 23 10 31 30. Telefaks +47 22 42 42 92. E-post: npfpost@psykologforeningen.no
Bankgiro nr. 8380.08.71932. www.psykologforeningen.no

07.03.18	Redegjørelsen ble sent til klager med anmodning om innen to uker å kommentere innklagedes redegjørelse.
16.03.18	FER mottok kommentar fra klager.
10.04.18	FER mottok sluttkommentar fra innklagede psykolog.
16.03.18	Innklagedes sluttkommentarer ble sendt til klager til orientering.
23.04.18	FER sluttbehandlet saken.

Oppsummering av tilsendt dokumentasjon

i) Klagers brev til FER

Klagen gjelder psykologens arbeid som sakkyndig for tingretten i en tvistesak om bosted og samvær for to små barn. Psykologen var oppnevnt etter §61.3 etter lov om barn og foreldre, og klager er mor til barna. Psykologens mandat var bl.a. å gi en beskrivelse av barna og deres fungering, foreldrenes omsorgsevne, den følelsesmessige tilknytningen mellom foreldre og barn samt konsekvenser og prognoser ved de ulike omsorgsalternativene. Hun skulle også gi informasjon til og samtale med barna der dette var aktuelt. Klagen gjelder både utførelsen av arbeidet, den sakkyndige rapporten samt psykologens opptreden under hovedforhandlingene. Den sakkyndige gikk inn for at barna skulle ha fast bosted hos far, mens retten kom til en barna skulle bo hos mor og ha samvær med far. Retten kritiserte psykologen for en for unyansert fremstilling av far.

Vedlagt klagen var den sakkyndige rapporten, kopi av e-post samt dom i saken.

Slik FER forsto klagen, lar denne seg oppsummere i seks hovedpunkter:

1. Den sakkyndige hadde tidlig tatt standpunkt til fordel for far, og dette påvirket arbeidet ved at:
  - a. Psykologen viste manglende evne til å gjennomskue far, og, i stedet, ukritisk tok utgangspunkt i hans fremstilling.
  - b. Klager fikk, i motsetning til motparten, begrensede muligheter til å komme med tilsvarende svar på motpartens synspunkter.
2. Mangelfull gjengivelse fra samtaler både med klager og enkelte komparenter.
3. Ubalanse i tidsbruken mellom de to partene.
4. Utenforliggende forhold hos den sakkyndige påvirket arbeidet på en uheldig måte, det samme gjorde psykologens arbeidsmåte under samtaler. Dette påvirket klagers mulighet til å gi tilfredsstillende uttrykk for sitt syn.
5. Uferdig kritikk av saken ved klagers omsorgsevne både i rapporten og under hovedforhandlingen.
6. Psykologen nedvurderte klager og hennes vitner under hovedforhandlingen.

Etter en innledende gjennomgang av den sakkyndige rapporten, vedtok FER å åpne saken på punktene 1,3 og 4. Når det gjelder vurderingene av de øvrige klagepunktene vises det til åpningsbrevet.

ii) Relevante punkter i «Ethiske prinsipper for nordiske psykologer» (EPNP)

FER vurderte henvendelsen fra klager i møte 29.01.18 og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak med henvisning til følgende punkter i EPNP:

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv, konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer. Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.

Psykologen er oppmerksom på individuelle, rollemessige og kulturelle ulikheter basert på funksjonsnivå, kjønn, seksuell orientering, etnisk og nasjonal opprinnelse og tilhørighet, alder, religion, språk og sosioøkonomisk status, og på de begrensningene som ligger i egne kulturelle, klassemessige og kjønnsmessige forutsetninger.

Konfidensialitet og taushetsplikt

Psykologen respekterer individets rett til konfidensialitet gjennom å iaktta taushet om det som han/hun får rede på om klienter og andre under utøvelsen av yrket. Unntak fra taushetsplikten gjøres dersom det foreligger åpenbar fare for klienten eller andre. Psykologen kan også i henhold til loven være forpliktet til å gi fra seg opplysninger, og informerer derfor klienten om de begrensningene i taushetsplikten som følger av loven

Informert samtykke og valgfrihet

Psykologen gjør informert samtykke mulig gjennom å informere klienten om planlagte tiltak, og drøfter kontinuerlig sine handlinger og de sannsynlige følgene av disse, slik at klienten har et grunnlag for å velge om han/hun vil delta eller ikke.

Hvis en klient er mindreårig eller underlagt verge/formynder, innhentes informert samtykke under tilbørlig hensyntagen til de berørte personers selvstendighet.

Selvbestemmelse

Psykologen sørger for å ivareta maksimal autonomi og selvbestemmelse for klienten, inkludert retten til å gå inn i og til å avslutte den profesjonelle relasjonen. I arbeid med barn, personer underlagt lovhjemlet tvang eller i pressede akutte situasjoner kan, under hensyntagen til gjeldende lovgivning, frivillighetsprinsippet fravikes, men en samarbeidsrelasjon tilstrebes også her.

Under dette punktet ba FER psykologen om å redegjøre for, og reflektere over klagers påstander om at hun hadde begrensede muligheter til å fremme sine synspunkter og heller ikke anledning til å imøtegå motpartens synspunkter. FER ba også psykologen om å redegjøre for bakgrunnen for rådet om at klager skulle sende informasjon og synspunkter via E-post.

II.2 Kompetanse

Psykologen bestreber seg på å utvikle og opprettholde høy faglig kompetanse i sitt arbeide. Psykologen tilstreber bevissthet om sine faglige og menneskelige sterke og svake sider, slik at han/hun realistisk kan vurdere med hvilken kompetanse han/hun kan påta seg oppgaver. Psykologen påtar seg kun de oppgaver, tilbyr kun de tjenester og bruker kun de metoder han/hun er kvalifisert til gjennom utdanning, trening og erfaring.

Etisk bevissthet

En forutsetning for en høy faglig kompetanse er at psykologen er oppmerksom på de fagetiske prinsippene, og integrerer etiske vurderinger i sin profesjonelle praksis.

Kompetanse og kompetanseutvikling

Psykologen arbeider i overensstemmelse med vitenskapelige prinsipper og underbygget erfaring og ivaretar en kontinuerlig profesjonell utvikling. Psykologen skaffer seg kunnskap om den vitenskapelige og yrkesmessige utviklingen innenfor sitt arbeidsområde.

Kompetansebegrensninger

Psykologen praktiserer innenfor de grensene for sin kompetanse som følger av utdanning, trening, erfaring og personlig styrke og begrensning, og søker profesjonell hjelp og støtte i vanskelige situasjoner.

Metodebegrensninger

Psykologen er oppmerksom på de begrensningene som ligger i metoder og framgangsmåter og de begrensningene som ut fra dette må legges på de konklusjonene som kan trekkes.

Psykologen viser spesiell varsomhet når han/hun anvender metoder, hjelpemidler og teknikker som ennå befinner seg på utprøvningsstadiet og som ikke tilfredsstiller vanlige metodekrav, eller som psykologen ennå ikke behersker fullt ut.

Begrensninger i rammebetingelsene

Psykologen er oppmerksom på hvordan samfunnsmessige og arbeidsmessige betingelser kan fremme eller hemme hensiktsmessig bruk av hans/hennes kompetanse og metoder.

Her ba FER psykologen om å redegjøre for, og reflektere over, klagers opplevelse av at hun ble avspist med langt mindre tid enn motparten, samt at måten samtalene ble gjennomført på la begrensninger på hennes mulighet til å få fremstilt sin sak på en tilfredsstillende måte.

iii) Innklagedes redegjørelse.

Psykologen har organisert sin redegjørelse rundt FERs spørsmål/problemstillinger i åpningsbrevet. Innledningsvis skriver hun at hun opplevde at klager samarbeidet godt og bidro til å opplyse saken, og hun beklager at klager har opplevd begrensede muligheter til å fremme sine synspunkter. Hun sier imidlertid at dette ikke er noe hun har registrert i sin kontakt med klager.

Når det gjelder prinsippet om respekt, skriver psykologen at det alltid vil være en avveining fra sak til sak hva som er grunnlaget for at en vurderer om en sak er tilstrekkelig utredet og opplyst (inkludert antall kompartenter og tidsbruk mellom partene). I den aktuelle saken var psykologen ukjent med at det forelå flere hundre sideres utskrift av SMS-korrespondanse mellom partene i tvistesaken. Dette ble hun først kjent med da disse ble fremlagt i retten. I tillegg førte også mor vitner som psykologen ikke hadde hatt kontakt med. Disse forholdene bidro til å opplyse saken videre, noe den sakkyndige skriver at hun kommenterte i retten.

Psykologen begrunner forskjellen i tidsbruk i den aktuelle saken med at det var en betydelig forskjell i omfanget av fremsatte anklager fra partene. Slik saken fremsto for henne, hadde klager fremsatt langt mer omfattende anklager mot far enn motsatt. Det var også flere kilder til opplysninger om klager, da hun, de siste årene hadde vært i kontakt med flere instanser for oppfølging, utredning og behandling. Dette samt, forhold som ble formidlet til den sakkyndige fra barna og observasjon av samspill, gjorde at den sakkyndige fant det nødvendig å bruke en del tid for å få avklart fars omsorgskvaliteter. Psykologen ser at begrunnelsen for omfanget av tidsbruk burde ha blitt bedre formidlet til mor og i rapporten, men mener at beslutningene var velbegrunnede.

Psykologen opplyser at hun ba mor om å forberede seg til samtaler ved å gjøre notater og tenke gjennom forhold som kunne være aktuelle å diskutere. Det ble, ifølge henne, kun benyttet E-post ved et par anledninger, og da under forutsetning av at opplysningene var anonymisert.

Når det gjelder at psykologen, ved et par anledninger måtte skyve på avtaler pga. private forhold, mener psykologen at dette ikke forekom mer enn det som må anses som normalt.

iv) Klagers kommentarer på innklagedes redegjørelse.

Innledningsvis presiserer klager at hun, etter å ha lest psykologens redegjørelse, føler det nødvendig å presisere enkelte forhold.

Når det gjelder det første punktet, understreker klager at hun ikke var interessert i å anklage far, men forsøkte å fortelle sin historie så godt det lot seg gjøre. Dette skjedde, ifølge klager, imellom psykologens «avbrytelser og digresjoner». Det hun reagerte sterkt på var at far kom med flere anklager mot henne som hun aldri fikk anledning til å svare på. Når det gjelder SMS-ene som det henvises til, hevder klager at hun ved flere anledninger fortalte psykologen om disse, men at hun ikke virket interessert. I stedet hevder klager at psykologen i en telefonsamtale uttrykte at klager og hennes advokat fikk avgjøre om SMS-ene var interessante for rettsaken eller ikke.

Klager reagerer på psykologens påstander under det andre punktet, der hun gjentar at hun måtte la far få svare på de angivelige anklagene klager hadde kommet med. Slik klager opplever det, har psykologen «latt seg forføre» av far slik at han fikk snakke og snakke. Hun mener videre at psykologen har syntes synd på far og at dette har farget fremstillingen.

Når det gjelder bruk av E-post avviser klager at disse skulle begrenses til anonymiserte opplysninger. Hun hevder, tvert imot, at hun ble bedt om å fullføre, på E-post, de temaene de hadde hatt oppe i samtale. Den ene gangen gjaldt det helsetilstanden til et av barna, noe klager mener harmonerer dårlig med påstanden om at E-postene var anonymisert.

Avslutningsvis understreker klager at hun mener at psykologen reagerte negativt på kritikk mot henne, en kritikk som klager fremførte i sitt vitnemål i retten. Etter dette følte hun at psykologen var «helt imot» henne, mens hun noen dager før, ifølge klager, hadde gitt uttrykk for at hun opplevde vurderingen som svært vanskelig. Klager gjentar at hun mener psykologen burde ha sett at «far innehar psykopatiske egenskaper», og henviser til at «alle andre fagfolk» har gjenkjent dette.

v) Sluttkommentarer fra innklagede

I sine sluttkommentarer skriver psykologen at hun opplever at klager gjentar de samme momentene som tidligere og hun viser til sin tidligere redegjørelse. Hun gjentar at hun opplevde saken som sammensatt, og poengterer at hun har gjort sine vurderinger ut fra barnas beste. Hun viser igjen til hun foretok en vurdering av hvilke komponenter hun ville innhente opplysninger fra og at det ikke er en del av hennes mandat å kontakte alle de vitner klager ønsket å føre.

Psykologen stiller seg uforstående til mors påstand om at «alle fagpersoner» skulle dele hennes oppfatning om at far har «psykopatiske egenskaper».

Avslutningsvis påpeker psykologen at hun ikke tok imot tilbudet om å lese SMS-korrespondansen da hun ønsket å fokusere på partenes generelle kommunikasjonsform. Da klager la frem over 1000 SMS fra perioden 2012-2017, ble hun overrasket og hun mener at SMS i dette omfanget er svært uvanlig.

Når det gjelder E-postene beklager psykologen dersom hun ikke har vært tydelig på at disse burde anonymiseres. Dette er det hun som har ansvaret for å tilse.

FERs vurdering og konklusjon

På bakgrunn av den fremlagte dokumentasjonen finner FER saken tilstrekkelig dokumentert. Generelt vil FER understreke at sakkyndiges vurderinger kun er en del av rettens vurdering og at det er retten som skal avgjøre tvistes spørsmålet. Det er den sakkyndiges oppgave å foreta en vurdering av partene som omsorgsalternativer, og FER har forståelse for at slike vurderinger kan oppleves som belastende. FER skal imidlertid ikke overprøve psykologens vurderinger, men kun vurdere om psykologens opptreden og uttalelser bryter med de fagetiske prinsipper.

Saker om samvær og bosted for barn som er brakt inn for retten er i utgangspunktet konfliktfylte, og det kreves at en som oppnevnes som sakkyndig er ekstra påpasselig for at egne handlinger kan misforstås eller utilsiktet bli en del av konflikten.

Når det gjelder bruken av tid på de to partene, redegjør psykologen for årsakene til dette. Hun opplever selv dette som saklige grunner, men tar selvkritikk på at dette ikke har vært tilstrekkelig formidlet og understreket overfor klager. FER mener at forskjellen i tidsbruk er stor. Psykologen burde ha sett at dette kunne misforstås og behovet for å formidle dette til klager synes åpenbart. På tross av dette finner ikke FER at dette har en slik karakter at det bryter med prinsippene i EPNP.

Klager har påpekt at hun hadde en opplevelse av ikke å få fremmet egne synpunkter og forklaringer tilfredsstillende. Dette har psykologen ikke klart å fange opp, men henviser i stedet til at opplysninger var tilgjengelig fra andre kilder. Det er FERs oppfatning at psykologen aktivt burde ha sjekket ut om klager hadde fått gitt tilfredsstillende uttrykk for sine synpunkter. Spesielt siden samtalene enkelte ganger kolliderte med psykologen private forpliktelser og hun også ba om å få supplert synspunktene ved E-post korrespondanse. FER mener at psykologen på dette punktet ikke, i tilstrekkelig grad, har hatt en etisk bevissthet om egen praksis og dermed bryter EPNP.

E-post er ikke et sikkert medium for utveksling av sensitiv informasjon. Psykologen har ment at opplysninger skulle punktets opp i anonymisert form som et utgangspunkt for (telefon-) samtaler. Hverken i de dokumentene FER har mottatt, eller i redegjørelsen, fremgår det at psykologen selv har reagert på de E-postene hun har mottatt, på tross av at de inneholdt identifiserbar og sensitiv informasjon. FER er enig i at det er beklagelig partene på denne måten risikerer at informasjon kommer på avveie, og finner at psykologen ved måten E-post er anvendt på har brutt de etiske prinsippene om konfidensialitet.

Vedtak: 5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.

Dette brevet er å regne som kollegial veiledning.

Vedtak fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Svanhild Mellingen, leder

for leder, Ingvild Aubert, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard